Úvodník Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi č. 2/2026

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 2/2026

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

vedle komentovaných překladů rozsudků Evropského soudu pro lidská práva přinášíme i v tomto čísle stručný přehled dalších rozhodnutí, která považujeme za významná, ačkoli se do hlavní části Výběru nevešla. Pozornost si zaslouží především trojice rozsudků vydaných na konci roku 2025 proti České republice, které se dotýkají trestního práva, odpovědnosti státu v řízení o náhradě škody a otázek rodinného života. Připojujeme rovněž dvě zahraniční rozhodnutí, která se věnují problematice nenávistných projevů v online prostředí a zásadě bezprostřednosti dokazování v trestním řízení.

První ze zmíněných věcí je **Černý a ostatní proti České republice** (ze dne 18. 12. 2025, č. 37514/20). Štrasburský soud v něm poprvé řešil problematiku **ochrany privilegované komunikace mezi advokátem a jeho klientem** podle českého práva v kontextu trestního řízení a v této souvislosti i existenci účinného prostředku nápravy. V dané věci stěžovatelé – advokáti – hájili zájmy klienta, proti kterému byla souběžně vedena dvě trestní řízení. Policie z elektronických zařízení klienta vyňala i komunikaci mezi ním a jeho advokáty, stěžovateli. Tu trestní soud posléze založil do spisu, aniž by nejprve posoudil, zda je pro danou trestní věc relevantní. Stěžovatelé neúspěšně usilovali před různými orgány, včetně Ústavního soudu, o vynětí komunikace ze spisu a o její zničení. Štrasburský soud následně dospěl k závěru, že český právní rámec neobsahoval jasná a předvídatelná pravidla a záruky k ochraně privilegované komunikace a neposkytoval stěžovatelům účinný prostředek nápravy k přezkoumání zákonnosti založení komunikace do spisu a jejího vyjmutí či zničení.

K ochraně důvěrnosti privilegované komunikace Soud především zdůraznil, že postrádal jednak právní úpravu zakazující prohlížení privilegovaných dat a jejich použití v trestním řízení, jednak zakotvení pravidel konkrétního a předvídatelného postupu procházení dat a oddělení privilegované komunikace uložené na nosičích elektronických dat. Chyběl mu také účinný prostředek nápravy umožňující případné odstranění či zničení takto chráněných dat ze spisu. Podotkl, že Nejvyšší soud sice ve své judikatuře dodatečně poskytl soudům určitý návod, jak postupovat (rozsudek ze dne 16. 4. 2025, sp. zn. 30 Cdo 1849/2024), ale daný rozsudek sám o sobě nepostačoval k řešení situace stěžovatelů a k odstranění identifikovaných nedostatků v právním rámci. Soud proto konstatoval porušení práv stěžovatelů na respektování soukromého života a korespondence podle čl. 8 Úmluvy a práva na účinný prostředek nápravy podle čl. 13 Úmluvy.

Ve věci **Jaklová a ostatní proti České republice** (ze dne 4. 12. 2025, č. 38342/23) podali stížnost pozůstalí pacienta, který zemřel na následky podchlazení několik dnů po svém nečekaném odchodu z areálu nemocnice, kde byl dobrovolně hospitalizován. Stěžovatelé následně zahájili **civilní řízení o náhradu škody proti nemocnici**. Tvrdili, že nemocnice zanedbala své prevenční povinnosti, když pacienta ponechala bez dozoru, byť jevil příznaky duševní poruchy. Prvostupňový soud nejprve stěžovatelům dvakrát vyhověl, nakonec ale byla jejich žaloba po zrušujícím rozsudku Nejvyššího

soudu zamítnuta.

Štrasburský soud zde shledal porušení procesního aspektu práva na život podle čl. 2 Úmluvy. Připomněl svou předchozí judikaturu, z níž plyne, že pokud existuje hájitelné tvrzení o tom, že smrt pacienta mohla nastat v důsledku medicínské nedbalosti, má stát pozitivní závazek důkladně případ přezkoumat. Nemusí se přitom nutně jednat o trestní řízení a uvedený procesní závazek je třeba naplnit co do prostředků, a ne co do výsledku. Vnitrostátní orgány musí zejména náležitě reagovat na všechny relevantní argumenty vznesené pozůstalými a postupovat bez zbytečných průtahů.

V projednávané věci dle Soudu stát této povinnosti nedostál. Stěžovatelé v rámci řízení vznesli několik konkrétních námitek, které vyžadovaly explicitní a podrobnou reakci, české soudy se však těmito námitkami dostatečně nezabývaly. Svůj závěr založily především na znaleckém posudku, dle něhož v daném případě neměl nemocniční personál důvody předpokládat, že se u pacienta projevují příznaky duševní poruchy, a tedy neměl ani povinnost zavést nad ním zvýšený dohled. Soud ale upozornil, že tento posudek vycházel pouze ze zdravotnické dokumentace pacienta a nevzal v potaz další okolnosti, na které stěžovatelé během řízení poukazovali. Navíc řízení trvalo více než 11 let; reakce státu na žalobu vznesenou stěžovateli tak nebyla včasná, jak to vyžaduje čl. 2 Úmluvy.

Soud zároveň zdůraznil, že jeho verdikt neznamená potvrzení odpovědnosti dané nemocnice ani jím nenabádá státy k tomu, aby omezily svobodu pohybu pacientů v nemocničním prostředí. Z hlediska Úmluvy je žádoucí umožnit hospitalizovaným osobám maximální svobodu pohybu, aby si zachovaly co nejvíce ze své důstojnosti a práva na sebeurčení.

Konečně, v rozsudku **Kyrian proti České republice** (ze dne 6. 11. 2025, č. 15956/23) Soud neshledal porušení čl. 8 Úmluvy ve vztahu ke stěžovateli, který žádal o **úpravu osobního styku se synem či práva na informace**. Stěžovatel je biologickým otcem dítěte narozeného v roce 2013 ze vztahu s vdanou ženou. Právním otcem dítěte se vzhledem k právní domněnce otcovství stal její manžel. Biologické otcovství stěžovatel prokázal testem DNA v roce 2015. S dítětem se vídal, styk upravil i soud podle § 927 občanského zákoníku, avšak následně došlo ke zhoršení psychického stavu dítěte, které styk začalo odmítat. Soud v roce 2020 rozhodl, že styk nebude upraven. Přihlédl přitom ke znaleckému posudku, podle nějž by kontakt nebyl v zájmu dítěte vzhledem k jeho křehkému psychickému stavu, vývojovému opoždění a negativnímu postoji ke stěžovateli. Soud neupravil ani právo na informace o dítěti.

Soud považoval za zásadní, že vnitrostátní soudy s odkazem na znalecký psychologický posudek upřednostnily nejlepší zájem dítěte. Měly za to, že nucený styk proti vůli dítěte by s ohledem na jeho křehký psychický stav a napjaté vztahy mezi matkou, biologickým a právním otcem, nebyl vhodný. Vyčerpaly přitom jiné možnosti – asistovaný kontakt a výzvy dospělým, aby vyhledali odbornou pomoc a zlepšili vzájemné vztahy. Současně nevyloučily budoucí úpravu styku, pokud by se vztahy zlepšily. Přijaly tak přiměřená a odůvodněná opatření. Soud dále zdůraznil, že přístup k informacím může být pro biologického rodiče zásadní a že toto právo lze podle § 927 občanského zákoníku přiznat i nezávisle na osobním kontaktu. Vnitrostátní soudy přitom při jeho neupravení přihlédly k odmítavému postoji právních rodičů, k trvale negativnímu postoji dítěte a absenci pozitivního pouta ke stěžovateli. Důsledně tak sledovaly ochranu psychického stavu a pocitu bezpečí dítěte a jeho nejlepší zájem a spravedlivě vyvážily zájmy všech zúčastněných.

V rozsudku **Ilareva a ostatní proti Bulharsku** (ze dne 9. 9. 2025, č. 24729/17) se pak Soud zabýval **postupem vnitrostátních orgánů při vyšetřování nenávistných projevů** a výhružek směřujících vůči osobám angažovaným v oblasti ochrany lidských práv a práv menšin. Stěžovatelé byli na sociálních sítích vystaveni závažným útokům, včetně výhružek smrtí, přičemž trestní řízení bylo opakovaně přerušeno zejména z důvodu neidentifikování pachatelů.

Soud zdůraznil, že takové projevy mohou dosáhnout intenzity zasahující do práva na respektování soukromého života a zakládají povinnost státu zajistit účinné vyšetřování. V projednávané věci však vnitrostátní orgány nevyužily dostupné prostředky k objasnění skutkového stavu a nevěnovaly náležitou pozornost ani možnému diskriminačnímu motivu útoků souvisejícímu s činností stěžovatelů. Soud proto konstatoval porušení čl. 8 Úmluvy ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

Význam rozhodnutí spočívá zejména v tom, že výslovně přiznává ochranu před diskriminací i v případech, kdy je jednotlivec terčem útoků nikoli pro vlastní charakteristiku, ale pro svou profesní či dobrovolnickou činnost spojenou s ochranou práv jiných osob, a současně akcentuje povinnost státu účinně reagovat na nenávistné projevy v online prostředí.

Poslední z vybraných rozhodnutí, **Manolache proti Rumunsku** (ze dne 3. 6. 2025, č. 7908/17), se týká **dodržení zásady bezprostřednosti dokazování v trestním řízení**. Stěžovatel byl v první instanci zproštěn obžaloby, odvolací soud však rozsudek změnil a uznal jej vinným, přičemž jeden ze soudců rozhodujícího senátu nebyl přítomen výslechu klíčových svědků. Soud připomněl, že pokud odvolací soud hodlá změnit skutkové závěry a rozhodnout o vině, musí sám provést důkazy, zejména vyslechnout rozhodující svědky. V projednávané věci tato podmínka splněna nebyla, a Soud proto konstatoval porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Toto rozhodnutí potvrzuje přísné požadavky na dodržení zásady bezprostřednosti v odvolacím řízení, zejména v situaci, kdy odvolací soud mění zprošťující rozsudek na odsuzující, a zdůrazňuje, že všichni soudci podílející se na rozhodnutí o vině musí být osobně přítomni provedení klíčových důkazů.

(zpracovala Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva a oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu)